

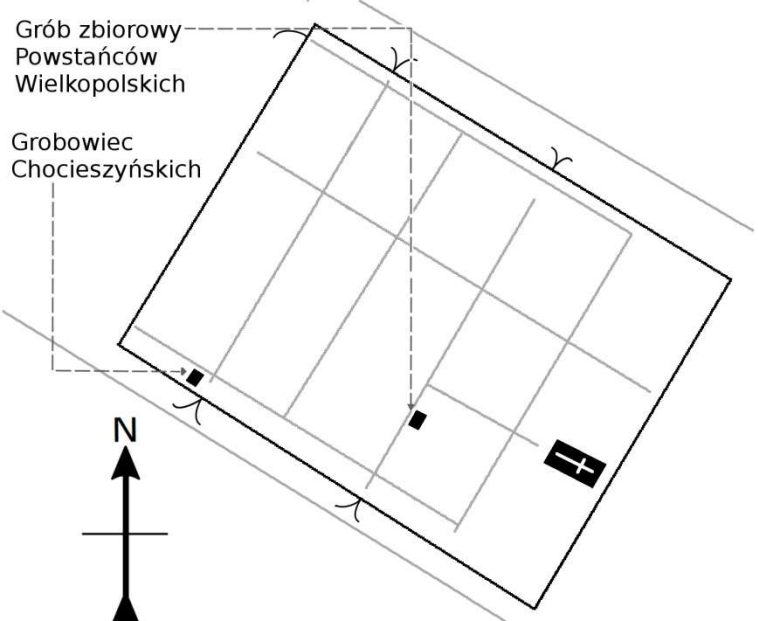
Karta ewidencyjna obiektu grobownictwa wojennego

Gmina: GRODZISK WIELKOPOLSKI

Nr ewidencyjny: 3005024_1

Rodzaj obiektu ¹	Nazwa obiektu	Miejscowość
MOGIŁA ZBIOROWA	GRÓB POWSTAŃCÓW WIELKOPOLSKICH I OFIARY TERRORU STALINOWSKIEGO	GRODZISK WIELKOPOLSKI
Zdjęcie – widok ogólny	Kategoria	powstanie wielkopolskie 1918-1919, ofiara terroru 1945-1956
		<p>Adres województwo / powiat / gmina</p> <p>WIELKOPOLSKIE / GRODZISKI / GRODZISK WLKP.</p> <hr/> <p>ulica / lokalizacja opisowa</p> <p>CMENTARZ PARAFIALNY ul. Staszica</p> <hr/> <p>Właściciel / zarządca terenu / działka nr</p> <p>Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim / 300502_4.0001.2203/1</p> <hr/> <p>Kwata, rząd / ewent. lokalizacja opisowa</p> <p>W centrum cmentarza, na prawo od głównej alejki, 3 rząd / GPS: 52°13'29"N 16°22'25.6"E (52.224722, 16.373778)</p> <hr/> <p>Podstawowa informacja o pochowanych</p> <p>POWSTAŃCY WIELKOPOLSCY (9 osób): Bogusławski Włodzimierz, Sternal Jan, Małecki Ludwik, Palicki Józef, Rysmann Wiktor, Koliński Stefan, Stachecki Jan, Smolibowski Antoni, Kurezyk Marcin + OFIARA TERRORU STALINOWSKIEGO - ppłk Józef Skrzydlewski</p> <hr/> <p>Datowanie</p> <p>1928 r.</p> <hr/> <p>Forma ochrony</p> <p>GRÓB WOJENNY Cmentarz wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków</p> <hr/> <p>Wymiary (szer., głęb., wys.)</p> <p>ok. 900 cm x 700 cm x 420 cm</p> <hr/> <p>Material</p> <p>Kamień, beton, granit.</p>

¹ cmentarz wojenny / kwata wojenna / mogiła zbiorowa / grób indywidualny....

Szkiec sytuacyjny		Opis obiektu i inskrypcje	
		<p>Pomnik-ściana na mogile, ceglano-betonowy, obrzeże pokryte blachą ocynkowaną, na szczycie krzyż betonowy, w masie płaskorzeźby filarów, zniczy, sztandarów i orła; otoczony niskim murkiem z filarkami zakończonymi kwiatonami; całość pokryta płytą betonową, na środku krzyż powstańczy.</p> <p>Fundament o wys. 12 cm; murek o wys. 33 i szer. 10,5; słupki murowane w podstawie wystające o 2 cm. od lica fundamentu, trzon: 39,5 x 39 x 45, płaskorzeźby: 20 szer. x 30 wys. x 2 grub., głowica: 46 x 45,5 x 9,5; zwieńczone wazonami granitowymi: 27 (u podstawy) i 35 (u góry) x 27,5 i 35 x 25,5.</p> <p>W centrum krzyż powstańczy: 200,5 x 200,5, szer. ramion 44,5(trzon) i 52,5 (końcówki), wysokość od frontu 22 i z tyłu 42,5.</p> <p>Boczne kwiatony o wys. 29, na podstawie: 54,5 x 54,5 x 31.</p> <p>Pomnik trójdzielny – na fundamencie o wys. 38 i szer. 36, z gzymsem o wys. 11 i szer. o 2 cm większej niż pomnik; z boków wysoki na 140, w centrum na ok. 420; dwie pary pilastrów: 41,5 x 7,5 x 230 (uwzględniając bazę i głowicę, ale bez górnego gzymosu); w centrum ołtarz: 163 x 37,5 x 98,5. Tablica inskrypcyjna główna: 99,5 x 157,5 x 3, tablica poświęcona Skrzydlewskiemu: 42 x 2 x 40.</p> <p>Nad ołtarzem napis: BOHATEROM*CZEŚĆ!</p> <p>We frontonie Orzeł Biały na czerwonym polu. Całość wieńczy betonowy krzyż.</p>	
Stan zachowania i najważniejsze postulaty konserwatorskie	Bibliografia	Dane dot. osób pochowanych, okoliczności śmierci, pierwotnego miejsca pochówku; historia obiektu itp.	
<p>Stan bardzo dobry [październik 2018 r].</p> <p>Grobowiec zbudowany w latach 1922-1928, uroczyste odsłonięty 28.09.1930 r. W latach 1967, 1972 i 2004 obiekt poddawany pracom remontowym.</p> <p>W 2018 r. obiekt zrewitalizowano ze środków wojewody wielkopolskiego przy współpracy z gminą Grodzisk Wielkopolski.</p>	<p>Olszewski W., Jastrząb Ł., <i>Lista strat Powstania Wielkopolskiego</i>, Koszalin 2009 (wpisy 114, 789, 1109, 1277, 1489, 1726, 1798, 1833, 1853).</p> <p>Porozumienie w sprawie powierzenia obowiązku utrzymania grobów i cmentarzy wojennych (Dz. U. WW. z 2018 r., poz. 3579).</p> <p>APP, USC Grodzisk Wlkp., 1896A, akt nr 69 (Skrzydlewski).</p> <p><i>Józef Skrzydlewski – powstaniec wielkopolski, oficer Wojska Polskiego, ofiara represji stalinowskich</i> [w:] portal przystanekhistoria.pl [dostęp: 3.06.2026 r.].</p> <p>www.powstancywielkopolscy.pl</p> <p><i>Tobie, Polsko, na śmierć i na życie! Mogiły powstańców wielkopolskich poległych i zmarłych w latach 1918-1920</i>. Poznań-Warszawa 2018.</p>	<p>Załącznik nr 1 – wykaz pochowanych powstańców wielkopolskich.</p> <p>Grób jest również miejscem spoczynku ofiary terrorkomunistycznego:</p> <p>Józef Skrzydlewski urodzony w 21.02.1896 r. w Grodzisku Wielkopolskim, syn Franciszka i Agnieszki z d. Stroińska– dowódca grodziskich formacji powstańczych 1918/1919, uczestnik kampanii wrześniowej 1939 r., żołnierz PSZ, dostał się do niewoli niemieckiej pod Dunkierką, podpułkownik dyplomowany. W lutym 1951 r. zatrzymany i osadzony w więzieniu mokotowskim w Warszawie, fałszywie oskarżony m.in., o współpracę z III Rzeszą. Proces nie doszedł do skutku ze względu na śmierć J. Skrzydlewskiego w więzieniu 7.05.1952 r.. Za oficjalny powód zgonu podano wylew krwi do mózgu. Ciało wydano rodzinie w zaplombowanej trumnie i pochowano na warszawskich Powązkach. W 1957 r. ekshumowany do Grodziska Wielkopolskiego.</p>	
		Załączniki	
		<p>Dokumentacja fotograficzna – stan na 12.12.2018 r. – w wersji elektronicznej.</p> <p>Zdjęcia archiwalne – w wersji elektronicznej.</p> <p>Załącznik nr 1 – wykaz pochowanych powstańców wielkopolskich.</p>	
Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data, podpis):		Sławomir Józefiak, 23.06.2017 r. / aktualizacja 3.06.2026 r. BB /	